

ספיר, שולייית הקוסם

תיכונן מצטיינת בעודף של ענות-מצת, שלא לומר חוצ-פה פשוטה. ראש-המשלה מטיף למוכסלים של אשדוד מוסר-עבודה.

איזה מוסר-עבודה?! האם הממשלה הזאת, ששריש מחבריה נמצא בטיוקים כרחבי תבל, היא דוגמה למוסר-עבודה?

האם הכנסת הזאת, עם כל הכבוד הראוי, היא דוגמה למוסר-עבודה? האם המישטר כולו, על מנגנוני הנפוח וה-מנופת, הוא מופת של מוסר-עבודה?

תנאי שלישי: יצירת אקלים של אמון בי-ציבור העובדים.

רבותי השרים וחברי-הכנסת: אי-אפשר להכריא את ה-משק נגד רצון העובדים. אפשר להכריא אותו רק בעזרת העובדים, תוך שיתוף-פעולה עם העובדים.

אי-אפשר להכריא בעזרת קובעי-פלדה ו-אלות, בעזרת משטרה ובתי-סוהר — וגם לא

ואין זו ברירה טבעית. היא פרי מלאכותי של המישטר, ויחד עימו תיעלם.

פרשי משטרה במקום תיכונן

איננו רוצים לא באבטלה גלויה — ולא באבטלה סמויה, לא בחממה כלכלית — ולא בשממה כלכלית.

אנחנו רוצים בהעברת עובדים ממיפעלים ומפעלים בלתי-ריווחיים וטפיליים למיפעלים ולענפים יצרניים וכדאיים. תבענו להסל מנגנונים מנופחים וכפולים, לקצץ את הבירור-קראטיה העצומה של הממשלה והסוכנות וההסתדרות וה-עיריות, ולהשתמש בחיסכון מאות המיליונים לשם פרודוק-טיב-וציפה של המשק.

אבל לא כדרכי אנארכיה, ולא כרישעות, ולא כחוסר-אחריות, ולא כאלות פרשי המישטרה. הצענו בבית זה, ולא פעם אחת, להקים מינהל ממלכתי לניידות עובדים — מינהל שיארגן העברה מאורגנת של

להלן נוסח נאומי של אורי אבנרי בוויכוח על האבטלה, בו נפתח מושב-הקייץ של הכנסת.

כבוד היושב-ראש, כנסת נכבדה.

רוח רעה מהלכת אימים במדינה — הרוח הרעה של ה-אבטלה.

זעקת המוכסלים, נקישת אלות המשטרה, קול ניפוץ השמשות כאשדוד — הן מנגינות הרקע לזויכות המתנהל באולם שלוו זה.

עוד מנגנות באוזנינו מנגינות אחרות. עוד מצלצלות בי-אוזנינו ההכרות היפות של מר לוי אשכול ומר פינחס ספיר על "מיתון תהליכי המשק", על "ריסון", על "ביצור", על "איוון", ועוד מליצות יפות כאלה מן האולימפוס של היכלי הממשלה. הן נאמרו לנו כאן, לפני שבועות מעטים בלבד, בבטחון העצמי העילאי של בירורקראטיה שבעה ו-שבעת-רצון.

מה נותר מכל הבטחון העצמי הזה?

שולייית הקוסם

השר ספיר רצה באבטלה — אבטלה קסנה, ממושמת, נחמדה. הוא קיווה כי האבטלה הקסנה תסתום את פי ה-עובדים, המעוים לתבוע תוספת שכר. הוא קיווה כי ה-אבטלה הקסנה תכריח אותם להסכים לביטול תוספת-היוקר אחרי שהוא עצמו יצר גל גואה של התייקרויות.

אבל האבטלה מסרבת לרקוד לפי חלילי של מר ספיר. שולייית-הקוסם קרא למטאטא, אבל אין הוא יודע איך להיפטר ממנו. מר ספיר קרא לאבטלה — ועתה הוא בורח ממנה כי פאניקה הסרת-מעצורים.

האבטלה גוברת והולכת, מעבר לכל התצפיות והתחזיות. שמענו כאן סטאטיסטיקות מרגיעות — אבל אכן אחת בי-אשדוד משכנעת יותר מכל הסטאטיסטיקות. לפי התחזית שלנו, עומדים ברגע זה עשרים אלף פועלים על סף אבדן-הפרנסה — כלומר: ציבור של מאה אלף נפש.

כשפושטת הפאניקה במשרדי הממשלה, נעלמות המליצות היפות. אתמול דיברו על מיתון הכלכלה — היום מוכנים לשפוך מיליונים לתוך מיפעלים בלתי-ריווחיים, ובלבד ש-יעסיקו עובדים. אתמול דיברו על מאה אלף עובדים מיותרים והטיפו נגד "אבטלה סמויה" — היום מבטיחים הרים ובבעות לכל המוכן לפתוח מיפעל מיותר בעיריית-פיתוח ולהגדיל את האבטלה הסמויה.

כך מתחלק המישטר מן הפח אל הפחת, ו-י חזרה מן הפחת אל הפח. זהו מעגל-קסמים, אשר המישטר הקיים אינו יכול להיחלץ ממנו.

אבל מעגל-קסמים זה לא נפל מן השמיים. הוא מעשי-ידי בני-אדם. ובראש וראשונה של שלושה בני-אדם: שר-האוצר לשעבר לוי אשכול, שר-המיסחר-והתעשייה-לשעבר פינחס ספיר, וראש-משלתם-לשעבר, שהיה אחראי לכל: דויד בן-גוריון.

הברירה בין הפוז והפחת

במשך שנים ארוכות, בהן זרמו המיליארדים לארץ, בהן ירד מסר הזהב והדולארים, הוקמו מיפעלים ללא תיכונן ו-תוכנית, ללא מחשבה וחישוב, ללא הגות והגיון, בהלת הזהב של הפרוטקציוניזם שהתעשרו בני-לילה, התרוצצות קבוצות-החלץ המפלגתיות, פראות חסודות על קליטת עליה ומליצות על פיזור האוכלוסיה — באו במקום תיכונן כל-כלי ראציונלי.

העיקר היה, כביכול, ליצור מקומות-עבודה — בלי חש-בון, בלי ריווחיות, בלי כדאיות.

העיקר היה להצטלם ביומן-הקולנוע, בעת גזירת עזר סרט של עזר מיפעל חדש.

הכסף זרם מן החוץ, והמישטר הפרוטקציוניסטי יצר חממה בה יכול היה לשגשג ולפרוח גם צמח שאין לו שורשים.

יצרתם גזען של טיפשים — ובגזען זה התנפחו המנגנונים שלכם, התעשרו הפיאודים לים המפלגתיים והפרטיים. השבתם שזה יומי שך לנצח.

זהו החטא הקדמון. מאן מעגל-קסמים, בו מסתובב כיום המישטר כסהרורי. עכשיו מעמידים אותנו בפני ה-ברירה בין הפח והפחת: או המשך החממה, המשך האבטלה הסמויה, המשך ההידרדרות אל פשיטת-הרגל הלאומית — או יצירת אבטלה גלויה, רעב, ושיסוי פרשי המישטרה במפגזים מיואשים.

רבותי השרים ורבותי חברי-הכנסת: אנחנו נופרים בכרירה זו, כשם שאנחנו נופרים בי-מישטר שלכם כולו. אין זו ברירה אמיתית,

עלידי הפיכת ההסתדרות עצמה למישטרה ולבית-סוהר.

לעובד אין אמון בהסתדרות — ובצדק אין. הוא יודע כי ההסתדרות היא ורוע מבצעת של הממשלה, ושהיא גם מעבירה ובעלת-הון. הוא יודע כי ההסתדרות מופעלת להבי-טחת האינטרסים של המנגנונים הפיאודליים, נגד האינטרס של העובדים — לסתימת פיה-העובדים, לשבירת שביתות ומצדקות, למניעת תביעות לגיטימיות.

כל הכבוד לעם העובד

השוטר על הסוס והמוכיר במכונת-הפאר הם צמד-חמד. מי שלא הכין זאת עד היום, מבין זאת עכשיו, כשהמב-שלה מציעה חוקי-עבודה המשעבדים את העובדים שיעבוד מוחלט למה שנקרא, באירוניה עדינה, "האירגון הייצוגי". כלומר: לבירורקראטיה המפלגתית הרובצת על העם כמו ה-פיאודלים בימי-הביניים.

באקלים כזה לא תהיה שום הבראה. יש להחזיר לעובד דים, קודם כל, את עצמאותם. יש לטהר את הסתדרותם, יש להחזיר להם את הגאווה העצמית, את האמון, את זקיפת-הקומה של בני-חורין.

לשם כך אנו קוראים להקמת ועדי-פעולה במל רחבי הארץ, כמסגרות קבע, שיבחרו בי-ועדי-פעולה ארצי, חופשי, בלתי-תלוי, בלתי-מפלגתי.

רק מערכת כזאת של ועדי-פעולה, שירכזו את אוצר ה-התלהבות של העם העובד, תוכל לשתף פעולה במאמץ לאומי גדול להבראת המשק, באקלים של אמון, תוך חלוקה צודקת של הקורבנות והפירות, בחזוה של מיבצע ולונו-טארי של בני-חורין.

ברוח זו אנחנו קוראים: כל הכבוד לעם ה-עובד, כל התמיכה לוועדי-הפעולה.

עובדים מענף לענף וממיפעל למיפעל, תוך תיכונן מדוקדק ואחראי: תוך היתוכם בכור ההכשרה המיקצועית על חש-בון המדינה; ותוך שמירת זכויותיהם הסוציאליות ורמת שרם.

שלושה תנאים נזוקדמים

מיבצע אדיר כזה להבראה יסודית של המשק מחייב כמה וכמה תנאים מוקדמים, אשר אף אחד מהם לא יתכן ללא שיוני יסודי של המישטר. ואלה הם:

תנאי ראשון: תיכונן ממלכתי אמיתי.

לזה אין המישטר מסוגל. כי המישטר מורכב כל-כולו מקבוצות-חלץ פוליטיות-כלכליות, שתיפגעה מכל תיכונן ראציונלי.

תנאי שני: יצירת מסגרת להבטחת זכויות העובד.

אילו היתה קיימת במדינה חוקה, היא היתה מבטיחה את זכותו של כל עובד לעבודה. אבל אין לנו חוקה — ולא במיקרה אין.

אנחנו מציעים לחוקק חוקי-סוד, שיבטיח את זכותו של כל אדם לעבודה. אותו חוק חייב להכתיב לכל עובד, בתקופת אבטלה חולפת, ביטוח-אבטלה מלא.

שערוריה היא שבמדינה כמו שלנו אין ביטוח-אבטלה ממ-לכתי. אין שום הצדקה לשערוריה זו — רק תירוצים ו-אמתלות. אם מעדיפה הממשלה עבודות יזומות על תשלומי ביטוח — אדרבה, תיוסג עבודות. פועל המסרב לצאת לעבודה יוומה, לא יקבל תשלומי-ביטוח. אין כל סתירה בין השניים. אבל אדם שהוא מובטל, על לא עוול בכפו, בגלל שגיאות הבירורקראטיה בהיכלי ירושלים — כל עוד לא הוצעה לו עבודה, זכותו לקבל תשלום-ביטוח. הוא לא מיקרה סוציאלי, ועלבון הוא להציע לו תשלום-סעד. בכלל, הממשלה הזאת, הסובלת מגרעון של מחשבה ו-